

ס.א.

ואפילו אם שחטו לשם עכו"ם אינו נפסל, משום שצריך שחבירו יהא בדומה לו שיהיה מחוייב כפרה כמותו. וכתב החזון איש (זבחים ס' א אות ב) שגם בעולה, שהדין הוא שעכו"ם נודרים עולות כישראל, מ"מ חלוק קדושת קרבנם מקדושת קרבן ישראל.

ו. יש שינוי בעלים אחר מיתה

העיר החזון איש (זבחים ס' א אות ב), שאף שיש שינוי בעלים לאחר מיתה, שהרי עתה הבעלים הוא היורש, אולם עדיין יש לפרוך מגר שמת, ששייך שינוי קודש בקרבן שלו, ולא שייך שינוי בעלים, וא"כ עדיין יש לפרוך כן, וע"ש מש"כ ליישב.

ז. שלא לאוכליו ושלא למנויו

מכך שלא אמרו רק 'שלא למנויו' משמע ששייך שיהא מנוי על הקרבן אדם שאינו ראוי לאכילה, וכן מבואר ברש"י (ד"ה כמי שאין לו בעלים) שכתב שמחשבת שלא לאוכליו מנויו הן. והקשה המקדש דוד (ס' ד' אות א, ד"ה והנה לרש"י), כיצד שייך שיהיו בעלים שאין ראויין לא להתכפר בו ולא לאוכלו, שלאיזה ענין הם חשובים בעלים. ותיירץ, שהם בעלים לענין שיכולים למכור לאחרים ולמנותם על חלקם, לכך הם חשובים כיש להם יד בפסח, ולענין זה הם בעלים ומנויים עליו.

אולם בחי' הגרי"ח על הרמב"ם (ק"פ פ"ב ה"ו ב') כתב בדעת הרמב"ם דכל שאינו יכול לאוכלו, הרי זה גם אינו מנויו. ובקהלות יעקב (ס' מ"ז) כתב בדעת רש"י, שמה שבחולה וזקן שייך שינוי בעלים אף שאינם יכולים לאכול, זהו משום שהם חשובים כבעלים ואין בהם פסול, אלא שרק במציאות אין להם אפשרות לאוכלו, ולכך אינו חשוב לאו בר כפרה.

ח. ובלבד שיהא אחד ממרס בדמו עד שיזרק התמיד

הגמרא בזבחים (צא.) הוכיחה מכאן שבתדיר ואינו תדיר והקדים לשחוט האיני תדיר, אינו יכול לזרוק את דם האיני תדיר מיד, אלא צריך לשחוט התדיר ולזרוק את דמו תחילה. והקשה השאגת אריה (ס' י"ז, הובאו דבריו במנחת חינוך מצוה ה אות ו, ד"ה ובשור'ת), כיצד לומדים מתמיד ופסח, הרי יש בזה גזירת הכתוב שתמיד קודם, ולכך ודאי צריך למרס דם הפסח עד שיזרק דם התמיד, אבל בתדיר ואינו תדיר אף אם שחט האיני תדיר קודם התדיר, אפשר שיש לזרוק דמו מיד.

והוכיח מזה השאגת אריה כדעת הרמב"ן (על התורה שמות יב, ו), שהדין שנאמר בפסח שצריך להיות מאוחר מתמיד, הוא רק דין בשחיטה, ולא בשאר עבודות, ומה שצריך להקדים התמיד בזריקה הוא רק משום דין תדיר.

והמנחת חינוך כתב ליישב על פי מה שכתב שם לחדש שמה שחידשה תורה שתמיד קודם להפסח, אין זה גזירת הכתוב בדיני הקדימה, שיש להקדים הפסח לתמיד, אלא שחידשה תורה שזמן הפסח מתחיל לאחר זמן התמיד, וכל שהגיע זמן הפסח, הטעם להקדים את התמיד הוא רק משום תדיר, ולכך למדה מזה הגמרא לדין הקדים לשחוט האיני תדיר שממתין עם זריקת דמו עד שישחוט ויזרוק התדיר.

א. שכן פסולו בגופו

דברי רש"י (מנחות מה: ד"ה ותעובר) מבואר, שפסול שלא לשמה אינו פסול הגוף, ולכך צריך עיבור צורה. וכתב השיטמ"ק (מנחות שם) שאף שבסוגייתנו אמרו ששלא לשמה הוא פסול הגוף, אין הכוונה שהוא פסול הגוף ממש, אלא שלענין פירכא כלפי שינוי בעלים נחשב פסול הגוף, ולעולם כיון שהפסול אינו בגופו ממש טעון עיבור צורה. וראה בחי' הגרי"ז על הרמב"ם (עמ' 94, ד"ה מנחות דף מ"ח) שהאריך בזה. והקהלות יעקב (זבחים ס' ב) כתב שרש"י במנחות שם הולך בזה לשיטתו בתחילת זבחים, שפסול שלא לשמה הוא חסרון בלשמה, ואינה רק מחשבה הפוסלת, ודלא כהגרי"ז שפירש שאינה חסרון בלשמה אלא היא מחשבה הפוסלת, וזהו הביאור במה שכתב רש"י שם שאינו פסול בגופו, ולכך צריך עיבור צורה.

ב. וישנו בארבע עבודות

פירש רש"י ששינוי קודש שייך בכל ד' עבודות, אבל שינוי בעלים אינו אלא לגבי זריקה, אלא שאם חישב בשעת שחיטה שזרוק לבעלים אחרים, גם זה שינוי בעלים. והאחרונים תמהו על הרמב"ם שלא חילק בין שינוי קודש ובין שינוי בעלים לענין הד' עבודות. וכתב המורכבת המשנה (פסוהמ"ק פט"ו ה"א) שדעת הרמב"ם שמה ששינוי קודש ישנו בד' עבודות, הוא כמו שאמרו בזבחים דף ב', שאף אם בשעת שחיטה חשב לשם קרבן אחר, עדיין אסור לשנות בעבודה אחרת. אבל זהו רק בשינוי קודש, אבל בשינוי בעלים, כיון שכבר אינו עולה לשם בעליו, אין איסור לשנות בעבודות אחרות לשם בעלים אחרים. וזהו ביאור דברי סוגייתנו, ששינוי בעלים אינו בד' עבודות, כלומר שאין איסור לשנות בעבודה אחרת כיון ששינה בשעת שחיטה, אבל הדין של שינוי בעלים בעצמו ודאי שייך גם בכל העבודות, אף אם לא חשב לגבי הזריקה.

ג. וישנו לאחר מיתה

פירש רש"י, שאם מת, בנו מביא קרבן אביו. וכתבו התוס', שסוגייתנו כדעת הסובר שעבודא דאורייתא, אף שלא הפריש המת קרבן בחייו, מ"מ צריך היורש להפריש ולהקריב קרבן. והקשה בשיעורי ר' דוד פוברסקי (אות ר"ב), שהרי הקרבן צריך להיות של בעלים, ומת אינו בר כפרה, וא"כ כיצד יעשה הקרבן עבורו. ובשלמא הקרבן הראשון שהפריש בחייו, שהיה קרבן בעלים, בזה הדין הוא שכשמת הרי זה קרבן יורש, ומכפר בקופיא. אבל כאן שכל הפרשת הקרבן היא אחר מיתתו עבור חובו, כיצד נעשה קרבן בשבילו. והביא בשם הגרי"ז שביאר שבאמת גם לקרבן זה יש דין קרבן יורש.

ד. וישנו בציבור כביחיד

בתוס' רעק"א (זבחים פ"א אות ה) הקשה מכאן על שיטת הרמב"ם (בפירוש המשניות) שדייק מלשון המשנה שם שאין דין שינוי קודש בקרבן ציבור, והרי בגמרא כאן מפורש שיש דין שינוי קודש בקרבן ציבור (וכן הביא מהמהרש"א בביצה כ), והניח בצע"ג.

ה. ואינו בציבור כביחיד

פירש רש"י, שבציבור לא שייך שינוי בעלים, כיון שכל הציבור בעליו.